

Цетиње, 17. фебруар.

Једна исполинска сила, која ће притиснути више од пола Европе и нешто мање од пола Азије, једна сила која по огромности својој није постојала од кад је свијета и вијека, приближава нам се полако и баца већ своју сијенку унапријед. Ми јој тако рећи већ осјећамо дах. То је сила удруженога Словенства.

Сјеме овој заједници бачено је још прије дванаест година, кад се у Прагу славила успомена на славнога Палацког. Управо словенска заједница сијана је и раније, много раније, али није падала увијек на плодно земљиште, а ако је гдје-год на добру грудву и пала, није имала довољно њега, те је гинула. Ово сјеме, сад бачено, изгледа да ће боље среће бити. Неославизам је већ величко дијете, и то је дијете здраво и напредује, негледајући на то што многи сумњају у његову потпуну узрост. До сада бар ишло је добро. Свесловенски конгреси су на реду. Овога љета треба да се одржи такав један у Софији, гдје се чине огромне припреме за његов дочек.

У томе циљу састао се прије краткога времена у Петрограду свесловенски извршни одбор, да донесе коначне одлуке о наредном конгресу. Одбор је посао свршио и разишао се, а сад долази да се испуни оно што је нашао за мудро да закључи. Најјача сметња конгреса у Софији јесу Пољаци, који су отказали да учествују, јер њихови односи с великом словенском Русијом нијесу ни мало још доведени у ред. Изабран је ужи руско-пољски одбор који има и то да ријеша и да нађе основицу за заједнички рад.

О тим појединостима не мислимо овдје говорити. Нема сумње овака огромна акција мора да има и својих тешкоћа. Само наивни или малодушни људи могу тражити да послови овако великога концепта иду глатко. Ни сабља се без муке не сакова, а то ли јединство овако великог племена као што је словенско, нарочито кад у супрот раду непријатељске силе, које имају разлога да се од сложенога Словенства не надају масним колачима. Али ма какве тешкоће постојале ми вјерујемо, као што је непоколебљиво вјеровао пок. професор Владимир Спасовић, Пољак и борац за словенско јединство, да ће се до јединства доћи. Можда не баш одмах, али добро је дошло макар и послвије нас. Кад нас не буде на свијету (а можда још и за нашега живота) Европа ће стојати под знаком једне до сад не бивале силе, силе удружених Словена с великом Русијом на челу, и умови европски занимаће се само том силом.

Ми рекосмо: она је већ близо, она већ баца своју сијенку преда се, ми већ осјећамо њен дах.

Колико ће за то бити заслуга просвијећених умова словенских, не мање заслужни ће бити и наши непријатељи, који су нас вјековима тлачили и чије су нам неправде утјерале памет у главу.

Судбина једног политичког „великана“

Ријеч је о најновијем курсу самосталске политике у Хрватској и Славонији, гестус о Св. Прибићевићу.

Представници „непомирљиве народне борбе“ пали су на кољена пред угарским министром председником Куеном Хедерваријем и ставили му на расположење „своју“ парламентарну снагу. Направили су додуше некакав пакт, али га не објављују. (Потпуно демократски!) Већ сама околност, што крију његов садржај, баца сумњу на политичку исправност „непомирљивих бораца“. Врло добро зна се Куенов програм. Зна се и то, да он од свога програма стварно никад не одступа. Куен је владао Хрватском и Славонијом 20 год. и увијек је био једнак. Он се ни данас није промијенио.

Дошао је за угарског министра председника, не да ријеша државо-правна питања између Угарске и Аустрије у правцу економске еманипације, него да „пацификара“ Угарску у интересу Аустрије.

Куен је екстреман, да његова политика у Угарској није лака ствар. Да би колико толико олакшао свој тешки политички положај можда би јој што и дао, али нема шта, јер не даду они у Бечу. Да би јој бар за часак бацио копрену на очи рекомпензацијом на другој страни, покушао је рестаурирати свој „покојни“ режим у Хрватској и Славонији и успио је. Склопио је „пакт“. С ким? Зар је требао пакт да се они из „Србобранова“ редакције упишу у кадар Чавракових пандура? Пропали ђаци тражили су ухљебије и нашли га. Шта ће ту пакт?!

Као ђак на универзитету издавао се за социјалисту. Његовим хистеричним испадима противу покојнога Паје Јовановића није било краја. Са својим ондашњим и данашњим компаноном, такођер пропалим ђаком, Јовом Бањанином, покушавао је неколико пута харангирати српску академску омладину загребачку противу Паје.

Тражио је, да се „Срб.“ преда њему. Наравно, да није успио. Као суплент на препарандији претворио се од социјалиста у љубимца епископа Мирона. Требао је још само положити професорски испит — и „будућност је осигурана“.

Уздајући се у „златне везе“ г. епископа рискирао је испитну таксу. Ипак је на испиту пропао.

Пошто је сада било само питање врло краткога времена, па да са препарандије буде најурен, није му преостајало ништа друго — наравно са становишта његових моралних појмова — него да откаже љубав клерикализму, који му се више није рентирио.

И збиља. Он га се одриче и ступа у редове најнепомирљивијих бо-

раца противу клерикализма и његових представника.

Као присталица радикалне странке кандидовао се у Горњем Карловцу за посланика на српском народно-црквеном сабору и био је изабран. Тврдо је вјеровао, да ће се сада радикали побринути за његово ухљебије. Шта више он је то сматрао за њихову дужност. Међу тим брзо је добио прилику, да се увјери о противном и, наравно, одрекао их се као Петар Христа. Понудио се првацима самосталне странке за уредника „Србобрана“ и они пристадоше. Па не само то. Чак је успио с њима направити уговор, да му морају платити двадесет хиљада круна, ако би га „случајно“ избацили из редакције.

Чим је успио осигурати своју позицију у самосталној странци двадесето-хиљадним уговором каутелами ступио је у преговоре са пок. патријархом Бранковићем, да му постави његовог брата калуђера Валеријана за професора на карловачкој богословији, а он патријарху да изради кооперацију самосталне странке са клерикалима противу радикала.

И тако је, чим је српски филолог, професор Јован Живановић, постао министар, а дошао Прибићевићев титло, који је функционисан. Све зар Прибићевић, досадашњи главни уредник, да је почео трговати „на велико“. Склопио је са Куеном уговор. Неће да каже шта је у њему; али они, који познају и Куена и Прибићевића, знају шта је и шта може бити уговорено: Васкрс „Крваве демонстрације“ у Угарској и јену ухљебије Светозара Прибићевића.

Можда је Куен дозволио, да уђе у пакт и која „државо-правна ограда“.

Ако је, сигурно то није учинио под притиском „политичке дошљедности“ С. Прибићевића, него да тим, у интересу својих експонената у Хрватској д-р Томашића и Чаврака, саспе пращину у очи ономе дијелу српскога народа. Да ли ће Куен успјети, да политички живот Хрватске сведе у границе мамелучких услуга његовим експозитурама, тешко је за сада погодити. Франо Супило, отац „резолуционашкога курса“ и негдашњи вођа српско-хрватске коалиције позива народ на отпор.

Има их, који му се придружују или воде борбу с њим паралелно. Како ће се ствари даље развијати видићемо. Данас је само ово јасно: **Сватозар Прибићевић завршио је своју политичку каријеру као Куеновац.**

Meminisse invabit. Прије неколико година Д-р Миша Михајловић полемичући са „Србобраном“ тврдио је, да ће Светозар Прибићевић свршити тако. Нико није онда вјеровао његовом прорачанству. Не, што би се можда косило са Прибићевићевим карактером, него што се вјероваше, да је Куен отишао у политички неповрат. Данас се испунило Мишино прорачанство.

Не пишемо ово ма зашто него да наш свијет види, ко је она индивидуа, што нам преко „Србо-

брана“ прописује политичке рецепте и доказује, да смо продали Ловћен.

Српство

Сазив босанског „сабора“. Избори за босански „сабор“ вршиће се у мају, а сам „сабор“ сазваће се почетком јуна.

Крваве демонстрације у Мостару. Приликом проглашења устава у Босни, у Мостару су биле демонстрације, којом је приликом полиција демонстранте распуштала оружјем, те је било људских жртава.

Почетак „уставности“ у Босни. Првог дана „уставности“ у Босни забрањен је збор социјалиста и сарајевски суд осудио уредника „Мусавата“ на 1400 кр. глобе.

Српски лист на Приморју. Српски посланици на далматинском сабору г. г. д-р. Лујо Бакотић, д-р. Душан Баљак, д-р. Ст. Кнежевић, Јосо вит. Кулишић и Владимир Симић упутили су на српски народ у Приморју позив за издавање једног политичког листа као органа Српске Странке на Приморју.

Сазив српског црквеног сабора. Српски црквени сабор у Троједници биће сазван по Ускрсу, а избори за њ извршиће се велике недеље.

Словенство

Друштво „Југославија“ у Египту. Ових дана је друштво „Југославија“ држало прву главну скупштину у Александрији и том приликом је извршен избор нове управе. За председника је остао г. Мил. Милошевић, а у управи г. Божо Ђурашковић и Мило Ђурашковић. У одбору су још неколико добрих Срба из Босне: Милош и Широ Сућићи и Ристо Стојевећ.

Отварање хрватског сабора. Као што загребачки листови јављају, отварање хрватског сабора очекује се сјутра.

Враћени из Америке. Ових дана су отпутовали за Америку негласни радника из Хрватске, али су одмах враћени, пошто се утврдило да су већ раније најмљени на акорд.

Мисли

— Никад не треба да нас чуде људи, кад видимо како су сурови, захвални, горди, самољубиви и како заборавају остале; тако су рођени, то је њихова природа: бунити се противу овога, исто је што и не моћи подијети камен, који је пао или ватру, која гори.

— Људи, у једноме смислу, нијесу никако превртљиви или јесу код малих ствари: они мијењају своје одјело, говор, спољашност, своју нарав, чак по некад и свој укус; али увијек задржавају своје рђаве навике; увијек су стални и постојани у злу или у неосјећању за врлину.

— У ономе, који није увијек исти, није само један човјек, има их више: има их толико, колико има нових укуса и разних понашања; он је сваког тренутка оно што више неће бити, а ускоро ће бити оно што никад није био: он наставља себе сама. Не питајте какав му је састав, нити каквог је расположења, већ колико врста расположења има. **Ла Бријер.**

Кроза свијет

Клуб десеторице самоубица — Ухапшен руски официр. — Успјела мистификација. — Изгорио брод. — Јевреји о Христу.

Опет оригинална новост из Америке! То је изум коме нема равна на овом свијету. Као и у свему, тако су и у овоме и сувине далеко дотјерали. Њих десеторица, којима је живот долијао, састали се и образовали „клуб десеторице самоубица“. Задатак је томе клубу био, да свих десет чланова одузму живот, али тако, да сви погину и то на тај начин, да се о њиховој смрти на све стране прича. Ископали су десет гробова и крај њих засадили десет дрвета. Један по један је легао у гроб и жива су га затрпавали, а десети, пошто се није могао

сам закопати, објесио се о дрво више свога гроба. Крај себе је оставио правила свога клуба и завјештај, којим сав њихов новца поклањају гробару, што ће и десетог њиховог друга закопати.

Листови, који доносе извјештај о овоме, не говоре ништа да ли је овај изум патентиран, али све и да су га могли патентирати, сумња се, да би се могло наћи још десет лудјака, који би пошли трагом првијех.

Већ од неколико дана шетао је на Сенској Ријеци градским улицама један млади руски поморски часник. Некоји хотелијери пријавили су тог руског часника полицији, јер им је „заборављао“ плаћати рачуне. Полиција је ухапсила часника те га преслушала. Он је изјавио да се зове Јубин Полиев, од 21 године, из Софије, у Бугарској, а да је у служби ратне руске морнарице. Изјавио је још, да је кад је на ратној лађи „Фердинанд I.“ која се прошлих дана налазила у Нануљу. Вели, да је из Нануља отпутовао у Рим, да га преследи, а кад се повратио натраг у Нануљу, „Фердинанд I.“ да је већ био отишао. Кад је Полиева почео преслушавати један поручник, тако је мало знао руски, да је морао наставити француски. Придржан је у затвору, док не дођу информације о његовом идентитету.

У Лондону је побудила велику сензацију једна превара, којом је и позната „Кепеникијада“ надмашена. Три младића и једна дјевојка обукли су се као абисински принчеви и принцеса, па јавили заповједнику једнога дредноухта, да би радио прегледали његов брод. У то име био је приређен свечан дочек. Све заставе биле су извијешене, па је при дочеку тобожњих чланова абесинске владарске куће одсвирана и химна. Принчеви су се на броду задржали нека три четврта сата, па су им показане све тајне ратнога брода, које иначе не зна нико осим часника. При одласку хтјели су подијелити заповједнику велики крст абисинскога дворског реда, који и не постоји. Заповједник је ипак морао према својим инструкцијама одбити такво одликовање. Тобожњи Абисинци на то о-

и изубише се без трага. До данас нико синци могли бити.

У суботу по подне око 1 уре, појавила се ватра на барку „Malicidario“ власника Шабан Бей из Скадра, које је крцат сијена био усидрен у гршкој луци. Ватра се по свој прилици појавила под палубом у предњем дијелу брода. Ни мјестни ватрогасци, ни војници грушке постаје уз припомоћ једне торпилерке, која се случајно ту нашла, а који сви су брзо похитали на мјесто са штрцаљкама и другим справама за гашење, те се у право својски заузели да пожар угасе, нијесу ништа помогли. Ватра се убрзо и јако раширила. И кад је лучка област видјела, да би од ватре могли настрадати и други ближе усидрени бродови, дала је запањени брод одући на мање погубљено мјесто те га динамитом пробила, да утоне и да се тако спасе бар нешто. Него је на том мјесту морско дно било доста плитко, па се брод само омало подужио, док је већи дио остао

ПОДЛИСТАК

Медени мјесец

— А. Туркван. —

Једног прекрасног септембарског јутра сјлазно сам са пошљедњег огранка коринџанских висова. Био сам на домаку села Кастела. Уздашени голуби журно су летјели ка селу, јер је високо изнад њих већ шестарво планински орао.

Нијесам имао среће у лову, па сам се, последије шест часова узалудног лутања, враћао прањих руку и празног жезуца.

Био сам изабацио свега један метак на неку мене непознату птичицу, коју сам, ради празне утјехе, метнуо у своју ловачку торбу.

Примићући се селу, пролазио сам поред извора, из ког се вода сливала у један басен, а из њега отицала водонадом и постављала пут као жив и брз потоцић. Седам-осам дјевојка било је поред потока, гдје су перале рубље. Цјевале су некаква чудну пјесму, пекавак скоро дивљачки мотив. Пријев «чир-бири-би, чир-бири-би, Мармола!» као да ми још и сада звони у ушима.

Застадох за тренутак, па их уштах, да ми знају у Кастелу кућу сивора Пасалакв, на коју сам имао препоручено писмо.

над морем, и постао сасвим жртвом пожара. Данас се од брода и терета виде само остаци „каркаша“ у мору и нагорјене „бале“ сијена, тамо амо по луци. Како чујемо, брод је прије припадио Пељешком друштву, а данашњи га је власник купио назад мало времена за 1000 наполеона. Укупна штета износила би попријечно 30.000 круна.

„Норт Американ Ревие“ тврди, да се варају сви они, који мисле, да је Исусова фигура неугодна и мрска Јеврејима. Недавно је д-р И. К. Фуик питао многе јеврејске теологе, историке и списатеље у Америци и Европи какав појам имају о Исусу. Многи људи, који се истичу у јеврејској знаности, религији и књижевности, дадоше му речите одговоре.

Први јеврејски теолог у Америци, д-р К. Колер, управитељ јеврејскога цинцинатскога колеџа, рекао је, да Јевреји немају никаква разлога одбити од себе Исуса, понизнога и благога човјека и учитеља, који је љубио понижене и потлачене. „Он је био један од најбољих и најчистијих синова синагоге, и прави пророк. Данас Јевреји виде у њему идеал душевне љепоте. Цијело савремено хебрејство рекламира у њему једнога од највећих својих синова.“

Рабин у Нју-Јорку, д-р Густа Готели, одговорио је: За јеврејске цркове не може бити нечасно, нити ће им вредност порастати, ако им поставимо Исуса о бок, јер је њиховом душевном богатству наподоао нових драгуља јеврејске љепоте. Његове животне ријечи силазе у дубину људскога срца. За што се Јевреји не би с њиме дигли?

Морис Јастров, професор семитских језика на пенсилванској универзитет и један од највећих савремених оријенталиста, каже: Са историскога гледишта можемо сматрати Исуса за изравнога нашљедника јеврејских пророка. Обично се каже, да Јевреји нећу да знају за њ. То је истинито у колико они неће да у онште знају за своје старе пророке, али се у исти мах можемо питати: Зар је хришћанство прихватило Исуса? Ни социјално, ни политичко наше уређење не оснива се на начелима љубави, које је Исус узвишено

проповиједао. Велика жељено измјерење јеврејства са хришћанством испуниће се, када се њихови одијелити од Исусовим аксиомама.

духу, нити памћењу. Како би се могло искључити из историје Исуса и његовог Петар је једини јеврејин, који је о Давидовом сину рекао да га не познаје. Ако Јевреји нијесу свједоци да је Исус јавио тобожња пророка Исуса, њихули узвишене љепоте, то је зато, јер су они све до сада били прогнани, мучени и убијени. Неће сви они пријети сураднички учитеља од оних који се надају за његове шљедбенике. Исус служи на част нашој раси. Ми га прихваћамо као и Еванђеља, свијеће јеврејске књижевности. — Теодор Рајнак, председник „Societe des Etudes Juives“, писао је, да Исус поставља пророке и да се морају успоставити везе, које га везују са јеврејством. — Напокон је Јакоб Шиф, велики америкашки филантроп, изјавио: Ми Јевреји штудемо и частимо Исуса, као и пророке, који су му претходили.

— Ја знам, рече ми једна од њих. Пасалакв су људи богати, врло угледни: ово је њихово рубље, јер они не морају да га сами перу. Сивор Агошо Пасалакв оженио се прије осам дана, па се отада објачи као прави господин. Да, да, он и његова жена Асунта проводе медени мјесец. Она се баш може похвалити својом срећом: добила је и лијепог и богатог мужа. Ево готова сам па ако хоћете — могу вас отпратити.

Ако бих ма кад у животу учинио глупост да се оженим, не бих жељео да ме па неколико дана последије вјенчања узнемирује како у тишини и хармонији које, по моме мишљењу, треба да у то доба владају између нововјенчаних, или боље рећи, између жртава поменуто глупости. У то доба сасвијем је разумљиво, гледају да се облабују, због те глупости, хиљадама на различитих љубавности. Због тога ми је било врло неугодно што ћу и нехотице, играти улогу незваног госта, те сам већ помишљао да одем до села Ербапуге, гдје бих могао јести и одмах наставити пут у Бастију. Ала млада праља, за којом сам пишао по тијесној улици, застаде и рече ми окренувши се:

— Ту смо.

И врата и прозори па кући бјеху сасвијем затворени, те се поприје могло помислити да је у њој туга и жалост, него ли стећи и задовољство младога бљачнога пара.

Несреће у свијету

Дух времена. Из Глогошца јављају о овом догађају: У суботу пред вече, добоше у један овдашњи хотел један младић гимназиста и једна већ зрелија дјевојка. Узеше једну собу и одмах се повукоше у њу, те занскаше папира за писање. Затим су вечерали. У поноћ одјекнуше одједном четири пуцња једно за другим. Хотелијер и његови људи провалише врата и рупише унутра. Младић је још био ђак-гимназиста, а дјевојка радница фабрике. У писмима упућеним својим родитељима изјавише, да их је несретна љубав отјерала у смрт. Младић је три метка испалио на дјевојку; два метка у груди а трећи у уста. Сва три метка се задржаше у тијелу дјевојке. Четврти метак испалио је себи у уста, који је пројурио кроз главу и застао у зиду. Смрт је код обоје морала одмах наступити. У писму упућеном полицији, моле, да их заједно сахране.

Самоубиство малог пијанице. У Бечу се убио тринајтогодишњи дјетић Адолф Шајсенегер. Родитељи су му били сиромашни и принуђени да по цио дан ван куће траже зараде, те се о свом дјетету нијесу могли много бринути. Школу је походио врло науредно, а све своје вријеме употребио је на то, што је у поједине куће вукао угља једној трговкињи угља. За сву худу зараду, коју је добијао, куповао је и пио ракију. Пуне двије године, дакле од своје једанаесте године одао се пијанству и халаљиво је гутао ракију. Одономад га нађоше у његовој соби објешена о врата. Сви покушаји да га поврате у живот остали су безуспјешни. На столу нађоше парче целулине, на којој је својом руком написао: „Драга мати! Живот ми је додјан. Извршујем самоубиство. Поздрав теби и оцу Адолфу.“ Као што се види, ово дјетице почело је од 11. своје године да се опија одракије, а у тринајтој години већ му је живог додјао и он се убио. Проклетра ракија дошла му главе, као и врло многим, који се због ње или убијају, или свршавају у лудници, болници или затвору.

Женски и забаве

„Негош“. У суботу дојави се историјама Зетског Државног друштва „Негош“. По прилици, коју учинише за ову забаву, да се да ће она одвајати од забави несрећних, што је и у ствари било. У шите узев забаву је врло лијепо испала. Како сала, тако и улазак у њу је био лијепо уређен и лијепо осветљен. Друштвени хор и оркестр сјели се у својим колицама, а пророк се сједио на преслушани „Кестрионист“. Војна музика је прецизно и врло допадаливо извела увертуру „Виљем Тел“. Последије концерта настала је анимирани игранка до неко доба ноћи, а по том и веселје у бифеу. Забаву је удостојио Својом посетом и покровитељ друштвени Н. В. Кназ Петар, који је игранку и отворио. Ово друштво, чије се забаве увијек одликују елеганцијом и отменошћу, као

— Хеј, Антонијо! Хеј, сивора Асунта! Викну дјевојка.

Одмах за тим рече ми да уђе у велику собу, у којој бјеше потпуна тама, јер су, по обичају у овом крају, сви капици на прозорима били сасвијем затворени. Коринџани не воле јасну сунчану свијетлост: јер им под њом врло брзо тамни кожа.

Навадих из торбе убијену птичицу, метнух је па ето, заједно са пушком. Брзо за тим угледах сивора Пасалакв, који ми похвата у суерет.

То је био висок и млад човјек, кестењаве косе, риђе браде, преторјелог лица, спажањ као бик. Несумњиво је да се осјећао врло неугодно у свом новом, грађанском одјелу. Могло се одмах видјети да га тек одекоро носи, јер су му сви покрети били некако неприводни и несретни. Учицало ми се да је тип сеоскога Дон Жуана, незграпног, непоквареног, развратног. Разговор, који почесмо, водно се уздржљиво и нагегнуто, и брзо би био изприљен да не уђе г-ђа Пасалакв. Била је потпуна противност своје мужу. Витка, жваваха, весела, — учтаво се поздрав са мном и док сам одговорио на њеп поздрав, она већ угледа на столу моју птичицу.

— Зар нијесте убили ништа друго већ само овога чврвка?

— То није чворак — рече Пасалакв — него дрозд.

што дознајемо, спрема да ускоро приреди и бал. Пријатељима игре и забаве овај ће глас само годити.

Концерт А. Боршкеа. Признати пијаниста г. Адолф Боршке давао је синоћ у Зетском Дому велики концерт са врло одабраним и лиеним програмом. О г. Боршкеу смо имали прилике да слушамо врло повољни суд од стране стручњака, а синоћ смо се и лично у томе увјерили. Извођење његово најтежих и најгласовитијих ствари свјетских композитора било је тако, да је освајао публику и до усхићења доводио. Г. Боршке, који је стекао глас чувеног пијанисте својим концертима на све стране свијета, дао је и синоћ еклантног доказа да је одличан умјетник.

Женски свијет

Зашто се дјевојке не удају. Талијанска списатељица Матилда Серао пише у једном нануљском листу о овом питању, па добацује жалосним срцем, да број бракова у неким талијанским крајевима опада од дана до дана, јер се млади људи све више одушевљавају за момачки живот. А по увјерењу њину у том носе главну кривицу — саме дјевојке. Оне најме у својим фанатичним сновима себи сасвим друквије замишљају брак, него што у истини јесте. Уман човјек мора им се сам насмијати. Брачну срећу оне себи замишљају само онда потпуном, кад муж жену стално обожава као какво небеско биће и кад јој пред ноге доноси све благо свијета. Ако дјевојке носе са собом приличан мирас, онда желе, да њихов буџети муж донесе бар двоструко или троструко толико. Ако немају многога мужа, јер о својој вредности имају превисоко схваћања, па и онај младић, који је дјевојци искрено одан, са страхом се трза од жељидбе. Дјевојка, би требала од прилике са собом овако да буде на чисто: „Ја не мислим своје мужу постати небеском краљичом, него само вјерном другарицом, па му не желим бити љубавником него женом, која с њим дијели све добро и зло“. — Да, да, на срећу још увијек има оваквих дјевојка, а се не смеју да замишљају умна Матилда Серао.

Женски сел. У једној ватри, у којој лежи на обали морској малено сеоце Антоније, сједио је један пијаниста и један поетичног положаја, да су многи и многи пјесници и умјетници онамо долазили од увијек, да се мало одморе. У Лангвину влада жена. Жена није дошла до власти нити изборним правом, нити демонстрацијама. Кроз столице је отворана беззна способност и тако је мајор по мало истиснут мушкарац. Већ кроз читаве генерације жена онде издражава породницу. Свако јутро полази жена већ зором на рад, а муж остаје код куће, чисти, ради у кухињи, пере и обавља посао домаћине. Жена иначе има све у својим рукама, па изабара и куњује своје мужу одјела и т.д. Те зато је одвају већ од ране младости. Нема тога неврсмена, која би се она бојала, јер је тјелесно и душевно отврдела. Она весла као какав стари мриар, плете мреже, а за највеће одује тако је хладнокрвна као најстарији поморац. Само нешто су жене оставиле мушкарцима нетакнуто: општинско вијеће.

— А ја ти кажем: ово је чворак.

— А ја ти показујам ово је дрозд.

— Кажи што хоћеш, али ће ова птица осгати чворак, као што је и била! Изговори млада већ раздражаним и оштрим гласом.

— О, света Мадона! Је ли могућно да су жене тако тврдоглаве? Ја ти кажем, Асунта, ово је дрозд! Погледај му само сиво перје и овај жути кљун. — па је доста да се увјерим.

— Па шта, Антонио, ако му је жути кљун? Ти, чини ми се, као да нећеш да видиш ово црно перје и ове црпе ноге. Ах, како сам несрећна! Удала сам се за чврвца који је тврдоглав као ипко други! Само кад навре — као бик!.

Ове пошљедије ријечи никакво нијесу допаде сивору Пасалакв, те се се сваба још више разбукта, готово да пријеђе у озбиљне непријатности. Под жарким сунцем овога краја и сам мед брзо предази у омаг! Улетох се и ја, не бих ли ма како ствар извео па чистину, јер сам осјећао да сам у неколико и ја крив, што је до овога дошло, јер да нијесам донио и показао птицу, не би се тако намрштило безоблачно небо меденога мјесеца. Рекох, да је мени свеједино, јер ни сам не знам каква је ово птица; а пошто се то њих толико често твече, било би и право и Богу драго да ми, као добри хришћани, угасе досадну и несвесну жељ.

Оне не имају времена, да се тиме баве и пропуштају мушкарцима, да дебатирају у најкићенијим говорима о добру општинџи. Игара нема у селу никаквих. Исто је тако забрањено читање из забаве. Библија и мали црквени листићак је једино читање ових људи. У читавом селу нема крме. Само када једна дјевојка одабере мужа, свари пуница пиво, које се онда на пири пије.

Аустро-угарска ескадра

Јуче је приспјела под Бар аустро-угарска ескадра, која је дошла у наше море са нарочитом мисијом, да у име свога владара честита Њ. Кр. В. Књазу Господару педесетогодишњицу владавине.

О доласку аустро-угарске ескадре имамо ове извјештаје:

Бар, 16. фебруара

Јутрос у 8 сати стигла је под Бар аустро-угарска ескадра. Пошто се усидрила, са адмиралског брода, у знак поздрава, испашен је 21 топовски метак, нашта је, у знак поздрава, испашен са Волујице 21 метак из пољских топова. Зато је врлије музика на броду интонирала црногорску химну, а црногорска застава била извјешена.

Ескадра је под командом контра-адмирала Антона Хауса, а састављена је из три оклопаче првога реда: „Надвојвода Карло“, „Надвојвода Фердинанд Макс“ и два контра-торпиљера „Чикош“ и „Ријека“.

На обали је адмирала дочекала нарочита депутација, у којој се налазе и неколико вишијих официра.

Адмирал је са ађутантом и шефом генералштаба сишао на обалу, гдје га је дочекао калетан порта и аустро-угарски вице-консул са Цетиња Н. де Јуристовски, са којим је пошао у аустро-угарски консулат, гдје га је дочекао г. барон Гисл од Гислингена и вице-консул Д. Мековић. Одатле је адмирал оставио своје посјетнице обласном управитељу, команданту бригаде и предсједнику општине.

Послије тога г. барон Гисл са вице-консулима вратио је посјету адмиралу.

Наше нарочито изасланство, састављено од г. г. Слава Рамадановића као в. д. дворског маршала и командира Беџира, Јока Јовановића и Милутина Томановића, учинило је адмиралу посјету на његовом броду. На броду је изасланство дочекао адмирал, барон Гисл и генералштаб, као и постројена чета, која им је одала почаст. Барон Гисл је изасланство представио адмиралу, послвије чега је адмирала поздравно

добродошлицом у име Њ. Кр. В. Књаза Господара г. Славо Рамадановић, нашта се адмирал топло захвалио, а музика је интонирала црногорску химну.

Затим су сишли у салон, гдје су послужени шампањем и цигаретама, када је г. Славо Рамадановић подигао здравицу цару аустријском, а адмирал Њ. Кр. В. Књазу Господару.

У то је дошао обласни управитељ г. Нико Татар, бригадир г. Б. Ђуровић и предсједник г. Нико Дебеља, да адмиралу врати посјету, те су послужени шампањом и цигаретама, када је г. Нико Татар поздравно адмирала на српском језику добродошлицом и он му се, такође на српском језику, захвалио.

При повратку изасланства, које се са адмиралског брода искрцало на обалу адмираловом лађицом, поздрављено је са деветнаест топовских метака. Послије тога је испраћен по пропису и г. барон Гисл.

Око 11 сати контра-адмирал је кренуо са главним штабом и вишим бројем официра пуг Цетиња.

Сва обала је била искићена зеленилом, тробојкама и аустријским заставама.

Ријека, 16. фебруара.

Од Бара до Вир Назара гости су ишли нарочитим возом, а у Вир Назар се укрцали у засебни параброд, који их је довео на Ријеку.

На пароброду су служени чајем и адмирал и његова пратња били су пријатно изненађени природним љепотама Црнине и Скадарског Језера.

Чим су стигли на Ријеку адмирал је са својом пратњом отишао у Двор на Љесковцу и уписао се у дворску књигу.

Са Ријеке су се кренули дворским нарочитим возом до Цетиња.

Цетиње, 17. фебруара.

Јуче послвије стигао је адмирал са својом пратњом на Цетиње. По доласку отишли су у Нови Двор, гдје се Њ. Кр. В. Књаз Господар налази, пошто се Двор оправила, и ту се уписали у књиге Њих. Кр. Вис. Књаза Господара и Књаза Престолонашљедника, а затим у књигу Њ. В. Књаза Мирка.

Г. адмирал је одсио у малом Двору са шефом генералштаба, а остали официри у Гранд Хотелу.

Синоћ је у Гранд Хотелу у част гостију била интимна вечера, а по том су били на концерту пијанисте Адолфа Боршке-а, гдје је адмиралу стављена на расположење дворска ложа.

Млади нар. мало прије спремаи и да се поцупа пред мном, у тренутку се етиша и поцупно умири. Сивор Пасалакв приђе оржану и изнесе цијелу батерију боиа и чапа. Било је о њима ваиа најразличитијих боја: прног, шилерастог, бијелог, жутог, ружио-црвеног.

У свакој боји заштитеној крвним заупшачем од фино плетене сламе, пиввало је по вишу у грдњу, неколико кањлица чистог лејшна.

Развјештајући своје боие, сивор Пасалакв погледа ме и рече апалничким гласом:

— Будите увјерени, сиворе, ваиа је итна — дрозд.

Будите увјерени, сиворе, ваиа је итна — чворак! одмах за њим додаде његова жена.

И пренирка поче поново. Мрко су и с претњом погледали е часа на час, једно на друго, и понављали са пуно пркоса:

— То је дрозд!

— Не, то је чворак!

Ја се згрнух. Боже мој, само нејдеља дана — ма где докле су већ досијели... Покупшава сам све што сам умно и знао, да бих обоје уморио, и уразуио. Али све узалуд! Ни да ме чују!

»Тхе! мислио сам у себи кад човјек има посла са будалом, треба попустити, па мкар и сам изгледао, као будала. Друго не

Данас у 11 сати било је свечано примање у Двору.

Пред Двором је била постројена почасна чета са музиком на челу. Пред 11 сати у Двор су дошли официри с вице-консулом.

Контра-адмирал се довезао на дворском аутомобилу тачно у једанаест сати. Поздрављен је при проласку трубним знаком, а почасна чета га је поздравила. Када је сишао из аутомобила, музика је интонирала црногорску химну, послвије чега је ушао у Двор и у име свога владара честитао Господару јубилеј.

При изласку из Двор испраћен је контра-адмирал са свима оним почастима, са којима је и дочекан.

У подне је био у Двору ручак, на коме су били адмирал са својим официрима.

Данас послвије подне у 5 сати је у њемачком посланству у част гостију чај.

Вечерас ће бити у Двору званична вечера, на којој ће бити адмирал са својим ађутантом, шефом генерал-штаба и командантима бродова.

Сјутра у подне биће у Гранд Хотелу ручак, а у вече у аустријском посланству вечера.

Гости се у петак враћају.

Дневник

Допутовали. Њ. Кр. В. Књаз Престолонашљедник допутовао је у понедељак на Цетиње, а Њ. В. Књаз Мирко дан раније.

Сјајан ручак у Двору. Његово Кр. Височанство Књаз Господар даје вечеру у Двору Књаза Нашљедника сјајан ручак у част команди аустријске ескадре и његовог штаба. У вечерно лијепо декорационо трпезарији Црнога Двора сирене све удобности да би гости били лепше дочекани и угошћени.

Били на ручку. Командант аустријске ескадре контра-адмирал Хаус и његови официри имали у част данас јубилејски ручак прије подне бити задржани на ручку у Новоме Двору.

Једна нетачност. Биоградско „Ново Вријеме“ донијело је како је наш лист изнио, да ће са аустријском ескадром доћи и престолонашљедник Фрањо Фердинанд, што не одговара истини, јер ми нијесмо ни доносили саопштење о доласку аустријског престолонашљедника, те се чудимо како је „Ново Вријеме“ ово и могло изнијети.

чицама и присом. У дљем току свом погледу се сузавла, те се вода, притишљена двијеиа етијанама, сручује са огромним жубором, кипећи и бурлајући, у дивну долину Брондо.

Сивор Пасалакв већ је био на обали потока, још ваиа држећи жену у грозничавом шарућу.

Када и сам догрчах до њих, чуо сам звонити плас младе жене како са пуно подмијевања и ругања говори Пасалакви, који бјеше и без тога већ у крајњем узбуђењу:

— То је чворак! и ето пута — чворак!

То му рече баш у оном тренутку када им придох. Али прије него што бих могао сирвичити да не буде како се претило, сивор Пасалакв пуном снагом и удвојеним гљевом убаци своју жену у воду.

Она погону. Ја дрекнух од ужаса. Већ поузих да скочиу у воду, да снасам жргву пеобјашњеног женског тврдоглавства и чудновате ауторитативности опаснога мужа, када млада пзиа на површину. Напила ногом двоја етаде. Горњи дво тијела, са ког се сливала вода, као да бјеше у салим кристалима, тресну главом неколико пута па се умири, а пекакав, рекао бих, сатански осмјех заигра јој око усана. Полако се уцуги обали и изађе из воде. Мокро одијело приљуби се уз тијело и у неколико падало низ леђа, те ми се учини, редеффо показујући савршене форме

Нагађања. Неки дописници страних листова из Биограда, а неки и у самоме Биограду, не престају забављати се вијешћу, да ће Његово Краљевско Височанство Књаз ове године, ускоро, посјетати Биоград, по другима и Петроград. Колико смо обавијештени, можемо рећи, да су све те вијести неосноване. Књаз Господар не мисли за сада ни гдје путовати. У својој јубиларној години Господар је само гостољубиви домаћин на Цетињу.

О протјеривању из Србије. Социјалистички посланик у Н. Скупштини у Србији Т. Кацлеровић интерпелисао је предсједника министарства због протјеривања црногорских емиграната, тражећи објашњења о томе. Кар што Кор. Биро јавља из Биограда, одговарајући у Скупштини на интерпелацију социјалисте Кацлеровића односно протјеривања црногорских емиграната, Пашић је изјавио, да интереси српског народа изискују одржавање братских пријатељских односа са Црном Гором, а како је ова често пута напомињала да би пребивање емиграната могло шкодити тим односима, влада српска, и ако није имала у рукама никаквих доказа да поступи против емиграната, дала је савјетовати исте да напусте Србију, што су ови драговољно и учинили. Кацлеровић је изјавио да преувеличана снисходљивост владе српске насупрам жеља Црне Горе много шкоди ауторитету Србије. Нажалост Русија се такође умјешала у то, потпомажући тражење екстрадиције. Кацлеровић је предложио да се влади изјави неповјерење пошто је повредила право пријежишта. Рибарац, вођа националиста, одобрава држање владино. Пашић одбија Кацлеровићев навод да се Русија мијешала, истина да су емигранти добијали пасоше из руске легације, јер Црногорци, који живе у иностранству, под заштитом су Русије. Миловановић изјави да је право пријежиште само једно право, али не и обавеза за државу; свака влада на првом мјесту мора чувати интересе своје земље. Кацлеровићев приједлог одбачен је. Синоћ су црногорски емигранти напустили Србију и отпутовали у Швајцарску, Америку и Солун.

Српско удружење у Цариграду. Како јавља „Le Moniteur Oriental“ у Цариграду се образовало друштво Срба радника, који у Цариграду станују, а којих има на 300. Образоване су три секције. 1.) Адми-

ниот јој и снажног тијела, као каква мајсторска англика статуа.

Малаквала и опећала лава по трани, високо уздигнуте главе и тупоситог погледа. У том погледу било је нечега што запови, што нагои срце да удара јаче, много јаче.

Сивор Антонио, пуи достојанства, и не водећи рачуна оном што је учинио, очекивао је њен долазак на вратима од баиленске оградe.

— Антонио, — рече му радосно, у праву си! Она птица доиста мора да је дрозд. А дрозд за то... што... што у теби има карактера! Ти си — прави муж и човјек!

Госпоња Пасалакв, као што сам примјетио, нашла је да имаји карактера значи имати рђав карактер, па је ето водила свога мужа баш за то што се тај магарац показао недостојан икакве љубави.

Прозајећи поред мене, сва мокра а не окрећући главе, поугласно ми рече, скоро не мичићи уснама:

— Како је снажан, како силан! Како је лијеп! Нема, сужље, ваиа је птица — дрозд!

